

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2023-07-21
Stockholm

Mål nr
M 7744-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-27 i mål nr M 2577-21, se bilaga A

PARTER

Klagande
C.v.P.

Ombud: Advokat S.B.

Motpart
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

SAKEN

Dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för nytt bostadshus på fastigheten A i Uddevalla kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 28 maj 2021, dnr 521-55099-2020, samt

1. ger strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för uppförande av ett bostadshus om 80 kvadratmeter med placering enligt alternativ 1 (se domsbilaga B) på fastigheten A i Uddevalla kommun, och
 2. fastställer att tomtplatsen ska ha den omfattning som framgår av domsbilaga C.
- Tomtplatsens gräns ska markeras i terrängen med häck, mur, staket eller motsvarande i den utsträckning som anges i domsbilaga C.

Dok.Id 1948537

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Den i målet aktuella fastigheten är belägen på ön Lindholmen strax norr om Skaftö i Gullmarsfjorden i Uddevalla kommun. På fastigheten finns flera befintliga byggnader, bland annat ett stort bostadshus (Villan) i nordöst med tillhörande trädgård, samt söder därom en vedbod och en tvättstuga. Nordväst om Villan finns ett utedass. En strand-skyddsdispens för ett komplementhus beviljades i mars 2020 men togs inte i anspråk då det fanns risk för skred på den för byggnaden avsedda platsen.

Den nu aktuella ansökan avser uppförande av ett nytt bostadshus om 80 kvadratmeter på fastigheten. Det är fråga om ett rektangulärt utformat hus i ett plan med pulpettak. C.v.P. har framfört två alternativa yrkanden gällande husets placering (se bilder nedan). Underinstanserna har bifallit ansökan om dispens med placering av det nya bostadshuset enligt alternativ 2. Tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmars naturvårdsområde har givits för bostadshuset med denna placering.

Alternativ 1

Alternativ 2

Målet rör i huvudsak frågan om strandsskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmars naturvårdsområde för det nya bostadshuset kan ges med placering enligt alternativ 1 samt i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på fastigheten.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

C.v.P. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ge dispens för ett nytt bostadshus med den placering som framgår av alternativ 1 samt fastställa en tomtplats som sträcker sig 70-100 meter i alla riktningar med utgångspunkt från Villan.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

C.v.P. har anfört i huvudsak följande.

Mark- och miljödomstolen har inte prövat hans yrkande om en större tomtplats. Även om dispens för placering av det nya bostadshuset enligt alternativ 1 inte ges är den beslutade tomtplatsen för liten. Mark- och miljödomstolen har inte varit förhindrad att ta upp frågan om tomtplatsbestämning till prövning i detta mål. Tomtplatsbestämningen från den 12 mars 2020 saknar helt betydelse i målet.

På fastigheten finns flera byggnader. Utövandet av äganderätten har skett kontinuerligt sedan 1910. Byggnader och andra anläggningar har använts främst sommartid, men periodvis har det funnits personer som har bott på fastigheten året runt. Tvättstugan har använts löpande av de boende.

En tomtplats bör inkludera tvättstugan, vedboden och utedasset. Det handlar om byggnader som ligger inom ett område som tagits i anspråk före 1975. Alla dessa byggnader ligger inom ett avstånd om 80 meter från Villan. Inget hindrar att en tomtplats sträcker sig mer än 100 meter från en byggnad. Inom denna zon får en fastighetsägare fritt utnyttja sin fastighet. Den tomtplatsbestämning som underinstanserna har gjort är för snäv och den är inte heller förenlig med proportionalitetsprincipen eller de europarättsliga regler som finns till skydd för bland annat äganderätten och rätten till privatliv.

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört att överklagandet inte föranleder någon ändring av myndighetens tidigare ställningstagande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättegångsfel

C.v.P.s överklagande till mark- och miljödomstolen innefattade ett yrkande om en större tomtplats än vad länsstyrelsen beslutat om. Detta yrkande var fristående i förhållande till yrkandet om strandskyddsdispens. Det står klart att mark- och miljödomstolen inte prövade detta yrkande.

Eftersom strandskyddsdispensen från mars 2020 inte har tagits i anspråk på det sätt som föreskrivits i lag och vid tidpunkten för mark- och miljödomstolens dom hade denna upphört att gälla (se 7 kap. 18 h § miljöbalken). Som en följd av detta har den tillhörande tomtplatsbestämningen förfallit (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 juni 2018 i mål nr M 12100-17).

Att mark- och miljödomstolen inte prövade yrkandet om större tomtplats är att betrakta som ett rättegångsfel. Ingen av parterna har påkallat att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för förnyad prövning med anledning av detta. Felet kan antas ha inverkat på målets utgång, men är av sådan karaktär att det utan väsentlig olägenhet kan avhjälpas i Mark- och miljööverdomstolen. Mark- och miljööverdomstolen prövar därför målet i sak.

Strandskyddsdispens

Inom ett strandskyddsområde får nya byggnader inte uppföras (7 kap. 15 § 1 miljöbalken). Dispens från förbudet kan dock ges om det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § första stycket miljöbalken. Uppräkningen av dispensgrunder i denna bestämmelse är uttömmande. Dispensprövningen ska emellertid omfatta en mer övergripande intresseavvägning (se 7 kap. 25 § miljöbalken samt rättsfallet NJA 2020 s. 1129). En

strandskyddsdispens kan dock inte meddelas om den sökta åtgärden är oförenlig med strandskyddets syften (se 7 kap. 26 § miljöbalken).

Frågan är då om det finns särskilda skäl att bevilja dispens enligt strandskyddsreglerna för en placering av det nya bostadshuset enligt alternativ 1. Som nämnts ovan finns det inte någon redan beslutad tomtplats för Villan att förhålla sig till.

Strandskyddsdispens kan ges om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (se 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Enligt förarbetena till bestämmelsen utgörs mark som tagits i anspråk ofta av etablerade tomtplatser runt ett bostadshus. Komplementbyggnader i nära anslutning till en huvudbyggnad kan vara skäl för dispens. Det ska vara fråga om ett lagligt ianspråktagande. (Jfr prop. 2008/09:119 s. 105.) En förutsättning för att dispens ska ges är dock att hemfridszonen inte utvidgas annat än obetydligt genom den nya byggnaden. Vid den bedömningen ska beaktas vilken faktisk avhållande effekt den nya byggnaden har med hänsyn till dess karaktär och storlek samt förhållandena i omgivningen. (Se rättsfallet MÖD 2009:35.)

C.v.P. har hävdade att hemfridszonen för Villan är större än vad mark- och miljödomstolen har funnit, att den bland annat omfattar vedboden och tvättstugan och att det nya bostadshuset därför kommer att ligga inom ett markområde som är ianspråktaget som tomt före 1975.

Mot bakgrund av iakttagelserna vid synen konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att platsen för det tänkta bostadshuset enligt alternativ 1 – med beaktande av Villans placering, den närliggande vedboden och topografin på aktuell del av fastigheten – uppfattas som privatiserad och får anses ligga inom en etablerad hemfridszon. Hemfridszonen får anses sträcka sig fram till den nivåskillnad i terrängen sydväst om Villan där marken övergår från en högre till en lägre nivå, vilket Mark- och miljööverdomstolen kunde iakta vid synen. Den nya bostadsbyggnadens utformning, storlek och placering på en liten höjd medför dock en viss privatiserande effekt på mark som är allemansrättsligt tillgänglig utanför detta område i riktning mot bland annat tvättstugan. Byggnaden kommer också att hamna nära den etablerade hemfridszonens

gräns. Genom att föreskriva villkor om gränsmarkering av delar av tomtplatsen kan dock den privatiserande effekten avhjälpas (se nedan under Tomtplatsbestämning).

Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken att medge strandskyddsdispens för det nya bostadshuset med placering enligt alternativ 1.

Tomtplatsbestämning

I ett beslut om dispens ska det anges i vilken utsträckning som mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet (se 7 kap. 18 f § andra stycket miljöbalken). En tomtplatsbestämning måste ses i förhållande till den strandskyddsdispens med anledning av vilken tomtplatsbestämningen sker. Tomtplatsbestämningen syftar till att bestämma tomtplatsen för de byggnader eller andra anläggningar som dispensprövningen avser eller som annars redan finns på platsen. (Jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 maj 2022 i mål nr M 12805-20.)

Vid bedömningen av tomtplatsens avgränsning anser Mark- och miljööverdomstolen att en tomtplats som även innefattar tvättstugan och utedasset innebär att mark som idag är tillgänglig för allmänheten skulle tas i anspråk på ett sätt som strider mot strandskyddets syften. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att tomtplatsen istället ska bestämmas så att den sträcker sig fram till den ovan beskrivna nivåskillnaden i terrängen, att vedboden ska inkluderas i tomtplatsen, samt att den i övrigt ska ha den ungefärliga sträckning som framgår av domsbilaga C.

Såsom redan påtalats kommer det nya bostadshuset att hamna nära hemfridszonens gräns. För att säkerställa att allmänheten inte avhålls från att vistas på en plats som är allemansrättsligt tillgänglig är det därför nödvändigt att föreskriva villkor om gränsmarkering av delar av tomtplatsen, i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde

Mark- och miljööverdomstolen finner slutligen att de värden som Gullmarns naturvårdsområde avser att skydda inte kommer att skadas genom att ett nytt bostadshus uppförs med placering enligt alternativ 1. Tillstånd för uppförande av byggnaden kan sålunda ges enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden innebär att strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för uppförande av ett bostadshus om 80 kvadratmeter medges med placering enligt alternativ 1 samt att tomtplatsen bestäms på sätt som framgår av domsbilaga C.

Domen kan enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Petra Bergman och Åsa Hanna, referent samt tf. hovrättsassessorn Sanna Pember.

Föredragande har varit Leonard Örner.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-27
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 2577-21

PARTER

Klagande

C.v.P.

Ombud: Advokat S.B.

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2021-05-28 i ärende nr
521-55099-2020, se bilaga 1

SAKEN

Dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrifterna för
Gullmarns naturvårdsområde för nytt bostadshus på fastigheten A i Uddevalla
kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Innehåll

BAKGRUND	2
YRKANDEN M.M.	2
C.v.P.	2
Länsstyrelsen	4
DOMSKÄL	6
Allmänna utgångspunkter för mark- och miljödomstolens prövning	6
Hemfridszonens utbredning	7
Förutsättning för dispens för placering enligt alternativ 1	7
Sammanfattning	8
HUR MAN ÖVERKLAGAR	8

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) beslutade den 28 maj 2021 att lämna dispens från strandskyddsbestämmelserna och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för att uppföra ett nytt bostadshus om 80 kvm på fastigheten A i Uddevalla kommun med placering enligt *alternativ 2*.

Länsstyrelsen beslutade vidare att inte lämna dispens från strandskyddsbestämmelserna heller tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde för att uppföra ett nytt bostadshus med placering enligt *alternativ 1*.

YRKANDEN M.M.

C.v.P. har överklagat länssty-

relsens beslut och har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut ska bevilja strandskyddsdispens och tillstånd enligt föreskrifterna för Gullmarns naturvårdsområde enligt alternativ 1. För det fall domstolen meddelar dispens ska

mark- och miljödomstolen bestämma tomtplatsen enligt markerat område på vidstående karta. Till stöd för yrkandet har han anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsens tomtplatsbestämning är alltför snäv. Länsstyrelsen har inte heller tagit hänsyn till att hemfridszonen omfattar ett betydligt större område. Det saknas därför anledning att uppföra staket eller murar eftersom en rimlig hemfridszon omfattar mark inom 70-100 m enligt rättspraxis från respektive hus. Länsstyrelsen har felaktigt utgått från att hemfridszonen och tomtplatsen utgör samma område. Den omständigheten att ett område inte omfattas av en tomtplatsbestämning innebär emellertid inte att marken är allemansrättsligt tillgänglig eller att den inte omfattas av den hemfridszon som normalt sett tillkommer ett bostadshus. Tomtplatsbestämningen är således inte ett avgörande av frågan om hur långt allemansrätten sträcker sig utan ett angivande av hur stor plats fastighetsägaren har rätt att ta i anspråk som tomt (jfr Mark- och miljööverdomstolens avgörande, MÖD 2012:24).

Allemansrätten kan inte göras gällande varken inom ianspråktagen mark eller inom hemfridszon. Den sökta platsen enligt alternativ 1 ligger inom ett markområde som var ianspråktaget innan strandskyddslagstiftningen infördes år 1975. Dessutom ligger platsen väl inom hemfridszonen. Ön Lindholmen har varit i familjens ägo sedan mer än 100 år och har i allt väsentligt utnyttjas på samma sätt och bevarats från förändringar. Detta innebär bl.a. att det inte finns elektricitet eller toalettmöjligheter i husen. De boende på ön har använt dels utedasset väster om Villan, dels byggnaden mellan Villan (hus nr 115 i bilaga 5 till länsstyrelsens beslut) och Skärmans (hus nr 105 i bilaga 5 till länsstyrelsens beslut). I den byggnaden finns tvättmöjligheter som nyttjas av de boende i Villan och Skärmans kontinuerligt. Några alternativ finns inte. Det är inte fråga om något uthus eller en ”ekonomibyggnad”, utan ett badrum där de boende kan få möjlighet till avskildhet. Tvättstugan är inte att jämföras med en vanlig bastu då det är den enda plats på ön som de boende kan tvätta sig. Den föreslagna platsen enligt alternativ 1 ligger mellan Villan och hygienbyggnaden. Det är ca 70 m mellan Villan och hygienbyggnaden. Platsen är och har varit ianspråktagen sedan före 1975.

Länsstyrelsens beslut innebär att de boende inte skulle ha rätt att hävda en privat zon på den plats där de boende på ön sedan lång tid måste sköta sin personliga hy-

gien och har så gjort kontinuerligt sedan före år 1975. Inom hemfridszonen ska boende kunna använda marken utan att bli störd av allmänheten. I sammanhanget hänvisas till rättsfallet NJA 1987 s. 648. Vid prövning av tillåtligheten att ha bryggan vid strand till annans vattenområde har insynen från bryggan, över bostadstomten på den fastighet till vilken vattenområdet hör, ansetts utgöra sådan skada av betydelse för fastighetsägaren att någon rätt att ha bryggan kvar inte förelåg.

Fastigheten nyttjas dagligen från april och in i november. Det finns upptrampade vägar/stigar mellan byggnaderna och strandkanten. På fastigheten har även bedrivits jordbruk fram till 1960-talet. Allmänheten lägger till med sina båtar vid Jungfruviiken och sällan på den plats som nu är aktuell i målet.

När det gäller strandskyddets syften ska strandskyddet inte göras gällande för att inskränka pågående markanvändning. Fastigheten A är bebyggd och området har sedan en lång tid tillbaka varit föremål för en pågående markanvändning.

Länsstyrelsens bedömning utgör ett oproportionerligt ingrepp i de boendes äganderätt och en inskränkning av deras personliga integritet som saknar stöd i lag. I bl.a. rättsfallet RÅ 1996:44 understryker domstolen att beslutsmyndigheten ska ta hänsyn till proportionalitetsprincipen och omständigheterna i det enskilda fallet. Länsstyrelsen har inte gjort det i förevarande mål.

- C.v.P. har bl.a. gett in kartor och flygbilder över fastigheten.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har bestritt ändring och har anfört följande.

Det finns ett lagakraftvunnet beslut, daterat den 12 mars 2020, med en tillhörande tomtplatsavgränsning. Enligt länsstyrelsens bedömning utgör denna bostadshusets hemfridszon/tomt. Utanför denna har allmänheten tillträde. Aktuell ansökan anger två alternativa placeringar av den ansökta byggnaden varav den ena (alternativ 1) tar mark i anspråk utanför den beslutade tomtplatsen. Länsstyrelsen bedömer att

området utanför tomtplatsavgränsningen är tillgänglig för allmänheten. Det saknas därför särskilda skäl för en strandskyddsdispens för alternativ 1.

Området omfattas av riksintresse för såväl friluftsliv som naturvård enligt 3 kap. miljöbalken, MB, samt geografiska bestämmelser enligt 4 kap. MB. Vidare är det beläget inom naturvårdsområdet Gullmarn som bl.a. har som syfte att värna möjligheterna att nyttja området för friluftsliv och rekreation. Det är förbjudet att uppföra helt ny byggnad utan länsstyrelsens tillstånd. Enligt beslutet om naturvårdsområde ska tillståndsgivningen vara mycket restriktiv. Dessa förhållanden understryker områdets värden och stödjer länsstyrelsens beslut att inte medge dispens eller tillstånd till ny byggnad utanför beslutad tomtplats.

Tomtplatsavgränsning

I överklagandet framförs att den tidigare beslutade tomtplatsavgränsningen är alltför snäv, och att läget för alternativ 1 redan är ianspråktaget. Vidare framförs att en rimlig hemfridszon är 70–100 m från respektive hus. Det finns redan en beslutad tomtplatsavgränsning. I överklagan hänvisas till en byggnad för hygienbehov ca 70 m söder om huvudbyggnaden och cirka 35 m söder om den beslutade tomtplatsens närmaste gräns. Länsstyrelsen bedömer att denna byggnad inte ingår i bostadshusets tomt eller hemfridszon.

Markering av tomtplats

Det överklagade beslutet har ett villkor om att tomtplatsens nordvästra och sydvästra gräns ska markeras med häck, mur, staket eller motsvarande. I överklagandet framförs att det saknas anledning att uppföra staket eller murar då området ingår i hemfridszonen och redan är ianspråktaget. Länsstyrelsen bedömer att området utanför beslutad tomtplatsavgränsning är tillgängligt för allmänheten och därmed inte ianspråktaget (se även under rubriken *Tomtplatsavgränsning* ovan och *Hygienbyggnad* nedan). Som länsstyrelsen beskriver i det överklagade beslutet kan placeringen av dispensgiven byggnad (alternativ 2) ha en avhållande effekt på allemansrättsligt område utanför tomtplatsen. Länsstyrelsen bedömer därför att villkoret om markering av tomtgränsen är motiverat.

Hygienbyggnad

I överklagandet anges att byggnaden för hygienmöjligheter, mellan "Villan" och "Skärmans", ingår i hemfridszonen vilket gör att området för byggnaden enligt alternativ 1 är ianspråktagen. Området mellan "hygienbyggnaden" och den beslutade tomtplatsen utgörs enligt det överklagade beslutet av allemansrättsligt tillgänglig naturmark. Enligt länsstyrelsens mening är det bara bostadshuset som genererar en hemfridszon. Komplementbyggnader för andra ändamål har ingen egen hemfridszon. Det område som kan anses som ianspråktaget utgörs endast av byggandens utbredning. En byggnad för personlig hygien kan jämföras med en bastu. En bastu bedöms inte ha en hemfridszon (se till exempel MÖD:s avgörande den 16 februari 2016 i mål nr M 8288-15). Komplementbyggnader i nära anslutning till ett bostadshus kan ingå i en etablerad hemfridszon. I det här fallet bedömer länsstyrelsen att den tidigare beslutade tomtplatsavgränsningen, tillsammans med avståndet på 70 m samt det mellanliggande områdets naturmarkskaraktär, gör att "hygienbyggnaden" inte kan anses ingå i bostadshusets hemfridszon. Sammantaget bedömer länsstyrelsen att "hygienbyggnaden" inte medför att hemfridszonen går utanför den beslutade tomtplatsen. Det saknas därmed särskilt skäl för strand-skyddsdispens för lokalisering av byggnad enligt alternativ 1.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 20 april 2022 hållit sammanträde i målet.

Allmänna utgångspunkter för mark- och miljödomstolens prövning

Mark- och miljödomstolens prövning begränsas av de frågor som det överklagade beslutet omfattar och som har överklagats. Domstolen är därför förhindrad att inom ramen för detta mål pröva den tomtplatsavgränsning som länsstyrelsen fastställde den 12 mars 2020 och som C.v.P. nu har framfört invändningar mot. Mark- och miljödomstolen kommer dock att göra en tomtplatsbestämning om domstolen beviljar dispens från strandsskyddbestämmelserna (jfr 7 kap. 18 f § MB).

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Hemfridszonens utbredning

Det finns inget absolut mått för vad som utgör en hemfridszon. Dess utbredning bestäms i stället av hur en byggnad med sin omgivning uppfattas av allmänheten, vilket innebär att den är avhängig aktuella förhållanden i det enskilda fallet. Utanför hemfridszonen är marken allemansrättsligt tillgänglig.

Det är endast bostadsbyggnader som skapar en hemfridszon. Inom hemfridszonen kan normalt dispens ges för åtgärder så länge det inte medför att hemfridszonen utökas. En byggnad eller annan anläggning som uppförs i närheten av en befintlig bostadsbyggnad kan dock medföra att ytterligare ett område uppfattas som privat, dvs. befintlig hemfridszon utökas. I sådana fall brukar, för att dispens ska medges, som villkor föreskrivas att tomtplatsavgränsningen tydligt ska markeras med häck eller staket.

Som framgått ovan har mark- och miljödomstolen att förhålla sig till den beslutade tomtplatsavgränsningen, som utifrån dåvarande förhållanden speglar den hemfridszon som bostadsbyggnaden bedömdes ha. Det har i målet inte kommit fram att det därefter getts dispens för någon åtgärd som inverkat på denna hemfridszon.

Förutsättning för dispens för placering enligt alternativ 1

Ansökan avser uppförande av ett bostadshus om 80 kvm söder om det befintliga bostadshuset som benämns som Villan. Med en placering enligt alternativ 1 skulle bostadshuset till största delen placeras utanför den tidigare beslutade tomtplatsen, med följd att ett större område än tidigare skulle upplevas som privat. Det förhållandet att allmänheten sällan vistas i området medför inte att platsen är mindre skyddsvärd ur strandskyddssynpunkt, bl.a. eftersom det inte går att förutse vilken betydelse platsen kan få i framtiden.

En sådan placering är därmed förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna. För att dispens från förbudet ska kunna medges ska något av de särskilda skälen som anges i 7 kap. 18 c § MB vara tillämpliga. Det skäl som kan komma i fråga i detta mål är punkt 1; *redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften*. Bestämmelsen tar främst sikte på etablerade tomter kring bostadshus.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att det har funnits en industriverksamhet på fastigheten eller hur området historiskt har använts. Att fastighetsägaren och andra boende på ön regelbundet går i området och använder marken samt de mindre befintliga byggnaderna på olika sätt, innebär emellertid inte att det aktuella området kan anses ianspråktaget på ett sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Denna pågående markanvändning kan inte heller sägas inskränkas genom länsstyrelsens beslut, då en fastighetsägare oavsett tomtplatsavgränsning är oförhindrad att gå i området och använda mark samt befintliga mindre byggnader. Det som är förbjudet är åtgärder som innebär att ett annat eller större område än tidigare privatiseras.

Sammanfattning

Domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det inte föreligger några sådana särskilda skäl som kan utgöra grund för att meddela dispens för placering enligt alternativ 1. En nekad dispens går enligt domstolens mening inte längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses. Med hänsyn till den vikt som lagstiftaren lagt vid strandskyddet och de värden som strandskyddet avser att skydda är det enligt domstolens bedömning inte heller oproportionerligt att inte meddela dispens i detta mål.

Vid sådant förhållande finns det inte heller skäl att göra en annan bedömning i fråga om tillstånd enligt Gullmarns naturvårdsområde. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Se bilaga 2 (MMD-02). Överklagande senast den 17 juni 2022.

Susanne Lindblad

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Lindblad, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit beredningsjuristen Sandra Andersson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

